

Low-input schapenbedrijf naar concurrerend resultaat

Kees Jagtenberg, Jacob de Boer

Bij de bedrijfsvoering van het Low-input schapenbedrijf op de Waiboerhoeve wordt nadrukkelijk gelet op het kosten aspect. Met een arbeidsopbrengst van f 35 per aanwezige ooi in 1995/96 biedt deze bedrijfsvorm zeker perspectief. Dit komt vooral door het in mei aflammeren en het afwezig zijn van bedrijfsgebouwen. De goede gras/klaverweide leverde voldoende stikstof zodat aankoop van kunstmeststikstof niet nodig was. Door de afzet van een aantal lammeren vroeg in het voorjaar werd echter beperkt geprofiteerd van de gestegen lammerprijzen. De oplopende lammerprijzen in de loop van 1996 vormen niettemin een welkome ondersteuning van het bedrijfsresultaat. Op onderdelen blijven de kosten echter de aandacht vragen.

De bedrijfsopzet

De belangrijkste kenmerken voor het Low-input schapenbedrijf zijn het ontbreken van bedrijfsgebouwen, geen krachtvoerverstrekking aan ooiën en lammeren en aflammeren in mei. De aanwending van arbeid wordt kritisch gevolgd met het doel het aantal bestede uren per ooi omlaag te brengen. In tabel 1 staan een aantal voor het bedrijf specifieke kenmerken.

In 1994 werd de basis voor de bedrijfsopzet gelegd voor het boekjaar 1995/96. De percelen zijn ingezaaid met een gras/klavermengsel. De klaver zorgt voor voldoende stikstofbinding zodat er geen kunstmeststikstof nodig is. De bedrijfsvorm voorziet in geen of een beperkte voederwinning. Doelstelling is het grasaanbod af te stemmen op de behoefte van ooiën en lammeren zodat er geen krachtvoer nodig is. Een kleine hoeveelheid kuilgras wordt achter de hand gehouden om zo nodig in het vroege voorjaar (maart) bij te voeren. In de winterperiode worden de ooiën uitgeschaard naar veehouders of andere goedkope alternatieven toegepast. Het aflammeren begint in mei. Het bijvoeren van ooiën met krachtvoer aan het eind van de dracht en tijdens de aflamperiode is dan ook niet nodig.

Omzet en aanwas

Het bedrijf heeft een schapenbezetting van circa 180 ooiën op 10,4 ha. De post omzet en aanwas nam in 1995/96 toe door de gestegen lammerprijzen en een groter aantal afgeleverde lammeren. Echter in vergelijking met de LEI-bedrijven is het resultaat teleurstellend (tabel 2). Hiervoor zijn een paar oorzaken aan te wijzen. Ten eerste werd een groot aantal lammeren al aan het begin van het jaar verkocht, omdat een aantal lammeren uit het vorig boekjaar vroeg in het voorjaar is verkocht. Daarnaast lammerden

een aantal ooiën vrij vroeg en de betreffende lammeren zijn als weidelam verkocht. Doordat de lammerprijzen in de loop van het jaar stegen is daar dan ook slechts beperkt van geprofiteerd. Daarnaast vragen de afleverkosten de aandacht. De in 1996 gestegen opbrengsten hebben uiteindelijk toch een positief effect op het resultaat gehad. Exclusief de afleverkosten nam de opbrengst per kg levendgewicht toe van respectievelijk f 2,73 tot f 3,64. Een stijging van 33 %. De lammersterfte ligt op hetzelfde niveau als bij de LEI-bedrijven. Toch zal dit onderdeel van de bedrijfsvoering ook het komende boekjaar extra aandacht krijgen.

Kosten

Voerkosten

Het aflammen van schapen begint op veel bedrijven vroeg in het jaar. Voor het Low-input schapenbedrijf is gekozen om met de aflamperiode pas begin mei te beginnen. Dit heeft als

Tabel 1 Algemene bedrijfsgegevens

Omschrijving	1995/96
Oppervlakte gras/witte klaver (ha)	10,4
Maaipercantage	133
Stikstof aanvoer (ha)	geen
Fosfaat (P ₂ O ₅) kunstmest (ha)	17
Kali (K ₂ O) kunstmest (ha)	geen
Schapen (ha)	17
Schapen gemiddeld (p/jr)	177
Grootgebrachte lammeren (p/jr)	277
Lammersterfte tot 24 uur (%)	12
Gemiddelde verkoopprijs per lam (gld)	134
Krachtvoer	geen
Arbeid per ooi (uren)	2,2

Door een aantal bedrijfsfactoren zoals de gestegen opbrengsten en de hogere veebezetting is het bedrijfsresultaat per ooi duidelijk toegenomen. Hierdoor konden de gestegen ruwvoer- en vaste kosten goed worden opgevangen. Het in mei lammeren van de oaien drukt de vaste kosten aanzienlijk door het afwezig zijn van gebouwen. Daarnaast is het aanwezig zijn van een goede gras/klaverweide noodzakelijk om in de aflamperiode het krachtvoergebruik tot nul te reduceren. Door de veebezetting van 17 oaien per ha is het Low-input schapenbedrijf gevoelig voor afwijkende weersomstandigheden. Toch lijkt het bedrijf er in te slagen de kosten op een aantal onderdelen duidelijk te verlagen en daarmee het bedrijfsresultaat positief te beïnvloeden.

voordeel dat de schapen aan het einde van de dracht en tijdens de zoogperiode kunnen beschikken over een goede gras/klaverweide, zodat bijvoeren met krachtvoer niet nodig is. Wel werd er een kleine hoeveelheid graskuil achter de hand gehouden om in geval van een laat voorjaar de schapen bij te kunnen voeren. De oaien werden begin november naar een veehouder uitgeschaard en kwamen eind maart weer naar het bedrijf. Als uitschaarkosten werd f 0,10 per dier per dag berekend.

Verwacht wordt dat onder normale omstandigheden de verkoop van ruwvoer de eventuele aankoop ervan zal overtreffen. Echter door de lange winter van 1995/96 werd in de voorjaarsperiode zo lang bijgevoerd dat de ruwvoeraanvoer de afvoer overtrof.

Toch bleven de totale voerkosten duidelijk achter bij de LEI-bedrijven, het niet bijvoeren van krachtvoer leverde hieraan een grote bijdrage (tabel 2).

De uitschaarkosten bedragen f 0,10 per dier per dag

Tabel 2 Bedrijfsresultaat Low-input schapenbedrijf per gemiddeld aanwezige ooi (in gld)

Omschrijving Jaar	LOW-INPUT 1995/96	LEI ^{*)} 1995/96
Omzet en aanwas	153	205
Wol	7	5
Ruwvoer	<u>10</u>	<u>—</u>
Overige opbrengsten	17	5
Krachtvoerkosten		41
Ruwvoerkosten	15	8
Weidegeld	<u>14</u>	<u>—</u>
Voer kosten	29	49
Dierenarts kosten	7	17
Strooisel kosten		5
Rente levende have	14	15
Over. Toegerek. kosten	<u>7</u>	<u>6</u>
Totaal over. toegerek. kosten	28	43
OPBRENGSTEN	170	210
KOSTEN	<u>58</u>	<u>92</u>
Saldo Schapenhouderij	113	118
Overige kosten		
gewassen		#
Afrastermateriaal	3	#
Loonwerk voederwinning	7	#
Werktuigkosten	1	#
Meststoffen	1	#
Pacht	<u>56</u>	<u>#</u>
Subtotaal algemene kosten	68	80
Huisvesting	7	21
Algemene kosten div.	<u>3</u>	<u>15</u>
Kosten algemeen	78	116
Arbeidsopbrengst	35	2
Ooipremie / premiewaardige ooi	37	37

*) Bron LEI-DLO

niet op deze manier gespecificeerd

Algemene kosten

De algemene kosten bestaan voor meer dan 70 % uit betaalde pacht, met een pachtprijs van f 957 per ha is dit vrij hoog voor een schapenbedrijf. Echter de goede grond is mede reden voor de haalbaarheid van de hoge veebezetting en daarmee voor het bedrijfsresultaat. Door een verschil in registratie van een deel van de algemene kosten zijn niet alle onderdelen van het bedrijf te vergelijken met de LEI cijfers. De algemene kosten van het Low-input schapenbedrijf blijven echter duidelijk achter bij de LEI-bedrijven, de huisvestingskosten leveren hieraan een aardige bijdrage. Op het Low-input schapenbedrijf komen deze kosten vrijwel geheel voor rekening van de waterschapslasten. Door de hoge temperaturen begin mei is opstallen bij het aflammeren niet nodig, zodat op huisvestingskosten kan worden bespaard. Wel worden ooi en lammeren vlak na aflammeren een halve dag afgezonderd om aan elkaar te wennen.

Arbeidsopbrengst

Het Low-input schapenbedrijf is sterk gericht op beperking van de arbeidsinzet om ook langs die weg het bedrijfsresultaat positief te beïnvloeden. Zo bedroeg in 1995/96 de arbeid per ooi 2,2 uur in vergelijking met 8 à 10 uur op veel andere bedrijven. De bestede uren komen voornamelijk voor rekening van de dagelijkse controle en de aflambegeleiding. De vergoeding voor arbeid van f 33 per ooi, wordt positief beïnvloed door

de lage algemene kosten mede als gevolg van een veebezetting van 17 ooiën per ha.

De ooi premie van f 37 per ooi komt nog bij het arbeidsinkomen per ooi. De ooi premie bleek wel een duidelijk dempend effect te hebben op het totaal resultaat, door de gestegen lammerprijzen volgde een daling van de ooi premie met f 18. 🌀

Resultaat f 35,-
per schaap

